

ЗАХИСТ ЦИФРОВИХ ПРАВ ЛЮДИНИ: ПОЛІТИКА ТА ПРОЦЕДУРИ КОРПОРАЦІЇ GOOGLE ЩОДО ПРИВАТНОСТІ

Гачкевич А. О., Хомин В. А.

ВСТУП

Корпорація Google, як й інші цифрові гіганти (Meta, Twitter, Microsoft) в процесі надання своїх послуг отримує величезний обсяг інформації про користувачів Інтернету. Така інформація може включати персональні дані, а також давати уявлення про їхню поведінку, інтереси, наміри, а також проблеми, з якими вони стикаються в даний момент часу. Цифрові сліди залишаються людьми в пам'яті цифрових гігантів та можуть зберігатись впродовж десятиліть.

Використання сервісів будь-якої корпорації цифрових технологій породжує ряд конфліктів, насамперед між прагненням людини керувати інформацією, яка має відношення до неї, та цілком корпорації отримувати прибуток. Часто накопичення даних цифрові гіганти обґрунтовують прагненням гарантувати високу якість послуг в умовах, коли користувачам надається можливість підтвердити свою згоду на збір особистої інформації. Водночас, збережена інформація може оброблятися в цілях реклами (Google Ads) або передаватися за домовленістю у вигляді баз даних як товар.

Політика та процедури цифрового гіганта, під якими маємо на увазі досвід реалізації політики, визначають зобов'язання корпорації та можливості користувачів його послуг, які деталізовані практичним контекстом в порівнянні з законодавчими формулюваннями.

Досліджуючи політику та процедури Google ми можемо краще зрозуміти, який зміст складають в цифрові права працівники корпорації, а також те, наскільки далеко сягає свобода людини та гарантії її основоположних прав, зокрема на приватність, у тих випадках, коли вона взаємодіє з одним з найважливіших цифрових гігантів нашого часу.

Проблема захисту цифрових прав належить до нових в українській науці, що пояснюється зовсім нещодавніми змінами, що описуються терміном «цифрова революція». Водночас, за останнє десятиріччя на ступінь вивчення проблеми позитивно вплинули такі вчені, як Головка О.М., Марущак А.В., Михайліна Т.В., Попович Т.П., Разметаєва Ю.С., Сухорольський П.М., Хаустова М.Г., Ямненко Т.М. та ін. Слід зауважити, що до явища цифрових прав мають відношення публікації стосовно четвертого покоління прав людини, а також про права людини в цифрову епоху або епоху діджиталізації, яка знаменує собою цифрові трансформації суспільства.

Разом з тим, взаємозв'язок цифрових прав та корпорації Google до цього часу не розглядався як предмет окремих досліджень. Хоча згадки про Google присутні в багатьох роботах, в тому числі через те, що з цією корпорацією пов'язане в найбільшій мірі цифрове право бути забутим¹, політика та її реалізація по відношенню до цифрових прав залишаються практично не вивченими.

Враховуючи це, метою дослідження обрано чинники, які впливають на захист цифрових прав через призму політики та процедур корпорації Google щодо приватності. У діяльності цього цифрового гіганта простежується конфлікт між прагненнями користувачів його послуг керувати інформацією щодо себе та проголошеною корпоративною ціллю надавати високоякісні послуги.

І, в принципі, обидві позиції на перший погляд не повинні вважатися суперечливими, а, навпаки, такими, що доповнюють одна одну (адже турбота про приватність – це також стандарт якості). Однак, нещодавні судові процеси, які стосувались захисту цифрових прав при користуванні сервісами Google (наприклад, про порушення своїх обов'язків як контролера даних корпорацією Google стосовно понад 4 млн. користувачів iPhone у 2018 р. за позовом Річарда Ллойда), а також масові випадки виявлення користувачами Інтернету фактів витікання даних цифрового сліду ставлять під сумнів пріоритет забезпечення людської свободи та автономії.

1. Нові цифрові права чи оновлений зміст фундаментальних прав

Дилема щодо природи цифрових прав полягає у тому, чи вони являють собою нову категорію прав, чи є сучасною інтерпретацією добре відомих фундаментальних прав людини.

Ця дилема наштовхує на думку, що сам по собі термін «цифрові права» може вживатись в різних розуміннях, зокрема щодо усіх прав, «здійснення та захист яких тісно пов'язаний сьогодні з використанням цифрових інструментів або має суттєву онлайн-складову», а також лише тих, «які виникають або починають претендувати на статус фундаментальних в цифрову епоху»².

Водночас, для позначення того, що один вчений сміливо називає цифровими правами та систематизує за рахунок права на доступ до Інтернету, права бути забутим чи права на цифрову смерть, інший вживає поняття фундаментальних прав з акцентом на їх оновлений зміст внаслідок технологічного прогресу.

¹ Сухорольський П. Право бути забутим у правовій системі Європейського Союзу: реалії, проблеми та перспективи. Наука міжнародного права на рубежі століть. Тенденції розвитку та трансформації: спеціальне видання наукових статей. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2016. С. 90–101.

² Разметаєва Ю. С. Цифрові права людини та проблеми екстериторіальності в їх захисті. Право та державне управління. 2020. № 4. С. 19.

Концептуальне наповнення поняття цифрових прав лежить в площині використання цифрових технологій в мережі Інтернеті. Їхнє призначення полягає в тому, щоб надати правову форму численним можливостям для людини, які з'явилися з цифровими трансформаціями. Цифрові права одночасно є й інструментами охорони персональних даних та іншої інформації, контроль над якою прагнуть здійснювати користувачі Інтернету. Зрештою, цифрові права – це також про доступ до цифрових технологій та підключення до Інтернету, як й видалення з нього.

Теоретико-методологічне підґрунтя дослідження цифрових прав зумовлене потребою в пристосуванні прав людини в об'єктивному розумінні до сучасних умов інформаційного суспільства, які характеризуються розширенням можливостей на фоні появи нових викликів для прав людини в суб'єктивному розумінні.

Важливим фактором цифрових трансформацій сьогодення став вплив згаданих вище цифрових гігантів, сервісами яких користується величезна частка населення планети. Так, в квітні 2023 р. нараховувалось майже 3 мільярди активних користувачів Facebook³, а веб-сторінка Google, призначена для введення пошукових запитів, залишалася найбільш відвідуваною з-поміж усіх в Інтернеті⁴. Корпорація Google об'єднує в собі популярні сервіси Gmail, YouTube, Google Play та інші, які накопичують величезні масиви персональних даних та іншої інформації, збір якої тісно пов'язаний з правом на приватність.

З'ясовуючи, чи цифрові права є якісно новими за своєю природою, чи оновленням фундаментальних прав людини, їхнім розширеним змістом під впливом цифрової епохи, звернемось до контекстів вжитку цього терміна. Насамперед, варто відзначити, що за останні роки він дедалі частіше зустрічається в нормативно-правових актах, а не тільки у доктрині (Органічний закон Іспанії 3/2018 про захист персональних даних і гарантії цифрових прав від 5 грудня 2018 р. та Європейська декларація про цифрові права та принципи від 15 грудня 2022 р.).

Хоча серед назв зустрічається і багато прикладів використання конструкцій «права в Інтернеті», «права в цифрову епоху» та ін. (Резолюція Генеральної Асамблеї ООН «Право на приватність у цифрову епоху» від 18 грудня 2013 р., Декларація про права в Інтернеті, прийнята в Італії 28 липня 2015 р., Резолюція про сприяння, захист і реалізацію прав в Інтернеті Ради ООН з прав людини від 27 черня 2016 р.).

Науково-теоретичне осмислення дилеми розуміння цифрових прав повинно враховувати різні їхні виміри:

1) тлумачення як особливих, що походять від фундаментальних прав людини та сформувались в цифрову епоху;

³ Facebook users, stats, data and trends. URL: <https://datareportal.com/essential-facebook-stats>

⁴ Wise J. 32 Key Google Search Statistics in 2023. URL: <https://earthweb.com/google-search-statistics/>

2) виділення фундаментальних прав, які набули особливого значення через розвиток інформаційно-комунікаційних технологій;

3) узагальнення прав людини, що реалізуються в цифровому середовищі⁵.

Відповідно, при вивченні цифрових прав слід приділити особливу увагу їхньому співвідношенню з фундаментальними правами людини, які забезпечуються в усіх цивілізованих державах світу завдяки впровадженню міжнародних стандартів захисту.

Надзвичайно чутливим до цифрових технологій є право на приватність та захисту персональних даних. В основі їхніх гарантій лежить стаття 12 Загальної декларації 1948 р. про те, що «ніхто не може зазнавати безпідставного втручання у його особисте і сімейне життя, безпідставного посягання на недоторканність його житла, тайну його кореспонденції або на його честь і репутацію».

Цифрові гіганти, з одного боку, декларують підпорядкованість правилам національного та міжнародного законодавства, зокрема Загальної декларації 1948 р. чи Загального регламенту про захист персональних даних (GDPP). Їхня законслухняність виходить за межі саморегулятивного підходу щодо сприйняття Інтернету як автономного простору з власними правилами.

Разом з тим, надаючи свої послуги, вони завдяки тим самим цифровим технологіям мають доступ до інформації про те, які веб-сайти відвідували користувачі, де вони знаходились, чим цікавились. Вони можуть збирати її та обробляти, що перешкоджає дотриманню права на приватність, а також передавати її іншим, зокрема в комерційних цілях, що несе загрозу для безпеки в Інтернеті.

Враховуючи це, стає більш зрозумілим, чому проблема захисту цифрових прав набуває такого важливого значення в наш час, коли завдяки стрімкому розвитку технологій сформувалась окрема цифрова сфера, не завжди безпечна для людини. Крім демократичних держав, прогресивних міжнародних організацій та правозахисних NGO, які прагнуть утвердити в ній верховенство права та основоположні людські свободи, а за необхідністю – розширити їх перелік, на відносини в цифровій сфері істотним чином впливають й «інформаційні правителі» (Rulers of Internet). Такий статус, наданий цифровим гігантам⁶, підтверджує необхідність кращого розуміння їхньої політики та процедур в контексті цифрових прав людини.

Дилема цифрових прав показує, що додатково до пошуку балансу між публічними інтересами, спільними для цілого суспільства або навіть міжнародної спільноти, та приватними інтересами, які відображають потреби окремої людини чи групи людей, необхідно шукати баланс і між окремими

⁵ Razmetaeva, Yu., Barabash, Yu., Lukianov, D. The Concept of Human Rights in the Digital Era: Changes and Consequences for Judicial Practice. Access to Justice in Eastern Europe. 2022. № 3. С. 47.

⁶ Teruel Lozano G. Fundamental rights in the digital society: towards a Constitution far the cyberspace. Revista Chilena de Derecho. 2019. Vol. 46, No. 1. P. 310.

приватними інтересами. Потужні можливості по відношенню до збору та обробки інформації цифрових гігантів стикаються з низьким рівнем технічного захисту пересічних користувачів, які зацікавлені в приватності та безпеці в Інтернеті.

На нашу думку, поняття цифрових прав охоплює два різновиди прав: і фундаментальні права людини, що під впливом цифрових технологій отримали нові способи реалізації та набули розширеного змісту, і нові права четвертого покоління, які, поряд з соматичними, спричинені розвитком суспільства та претендують на «нову самостійну групу прав людини»⁷.

В залежності від того, чи цифрові права визнаватимуться окремою категорією чи підкатегорією нових прав, додатково до тих, які сформувались при прийнятті Загальної декларації 1948 р., чи доповнять переліки наявних прав, зокрема право бути забутим, чи вони всього лиш оновлять зміст фундаментальних (права на приватність), виходячи з реалій інформаційного суспільства, залежать перспективи свободи та автономії людини.

2. Надання послуг Google: політика конфіденційності та інші джерела

Корпоративні правила, які визначають надання послуг Google та користування її сервісами, мають такі характерні риси: фрагментарний характер, адаптованість до зовнішніх правил, високий рівень гнучкості, неформалізований зміст та неоднорідність джерел.

Фрагментарний характер правил полягає в їх неструктурованості, яка пояснюється тим, що корпорація Google, крім можливості пошуку інформації, пропонує широкий спектр продуктів та послуг, щодо яких сформувались окремі умови використання. Політика конфіденційності та Загальні положення та умови Google являють собою спільну платформу для усіх них в контексті захисту цифрових прав. Відзначимо, що фрагментарність відображає наочно існування окремих положень для таких сервісів, як Google Analytics⁸, Google Ads⁹, Gmail¹⁰ та ін. Користувачі послуг Google стикаються з тим, що на їхні дії впливають різні джерела, положення яких наповнюють юридичними наслідками поведінку в мережі Інтернет.

Під час розгляду справи *Brown et al v Google LLC et al* враховувались загальні стандарти конфіденційності для Google, а також особливі правила для браузера Chrome. Підкреслимо, що використання Chrome в безпечному режимі відбувається на основі спеціальних умов (заставка в режимі інкогніто).

Ситуація ускладнена й тим, що, крім корпоративних правил, політика Google повинна підпорядковуватись зовнішнім правилам, під якими

⁷ Ямненко Т., Місько Д. Розвиток цифрових прав в Україні. Юридичний вісник. 2022. № 4 (65). С. 103.

⁸ Правила Analytics. URL: <https://support.google.com/analytics/answer/4597324?hl=uk>

⁹ Правила Google Ads. URL: <https://support.google.com/adspolicy/answer/6008942?hl=uk>

¹⁰ Програма політика Gmail. URL: <https://www.google.com/intl/uk/gmail/about/policy/>

розуміємо прецеденте прав й законодавство США (в Загальних положеннях та умовах Google вказується, що корпорація Google створена відповідно до законів штату Делавер та діє на основі права США¹¹), а також міжнародні стандарти, насамперед в сфері захисту прав людини. В ідеалі очікується вибудова логічно узгодженої моделі, що забезпечує їхню відповідність між собою. Водночас, і судові справи це підтверджують, повна гармонізація не може бути забезпеченою в силу об'єктивних обставин на рівні будь-якого з цих явищ, у тому числі – міжнародного права¹².

Ймовірну суперечність між корпоративними правилами та національним законодавством ідентифіковано у справі *Lloyd v Google LLC* (Акт про захист даних 1998 року та Політика конфіденційності Google).

Високий рівень гнучкості правил Google простежується в тому, що вони часто оновлюються. Ця процедура здійснюється, якщо виникли підстави для внесення доповнень. Зрозуміло, що через фрагментарний характер оновлення не потребує істотних структурних змін та ускладненого порядку, як це має місце в законодавчій сфері. Відзначимо, що від 1998 р., коли було створено Google, умови використання змінювались близько 20 разів¹³, а стандарти конфіденційності – 40¹⁴. Крім цих двох джерел, політика визначається й іншими. У справі *Brown et al v Google LLC et al* було враховано веб-сторінку під назвою «Шукати та переглядати конфіденційно», а також заставку в режимі інкогніто для Google Chrome, що свідчить про неоднорідність джерел.

Ще однією характерною рисою правил надання послуг Google, яку встановлено в процесі дослідження, є неформалізований зміст. В формулюваннях використано користувачко-орієнтований підхід, структуризація тексту є довільною, замість інструкцій наводяться пояснення. Політика конфіденційності, в поточній редакції має наступний зміст: вступ, інформація, яку збирає Google, чому Google збирає дані, ваші налаштування конфіденційності, поширення інформації, безпека інформації, експортування та видалення інформації, зберігання інформації, відповідність та співпраця з регуляторами, про цю політику, пов'язані способи забезпечення приватності¹⁵.

Головними цілями Політики конфіденційності Google названо: захист даних про користувачів та забезпечення їхньої можливості керувати цими даними. Відзначимо, що дані в політиці Google охоплюють не тільки персональні дані в значенні особистої інформації, завдяки якій можна ідентифікувати конкретну людину, а й інші відомості – історія перегляду веб-сайтів, перелік місць, де вона знаходилась, сфери інтересів. В положеннях пояснюється, що збір інформації відбувається для підвищення якості послуг,

¹¹ Terms of Service. URL: <https://policies.google.com/terms?hl=en-US>

¹² Hachkevych A. What Do «Cross-Currents» Mean in International Law: From Albert Venn Dicey to Ludwik Ehrlich. Some Remarks on Fragmentation. Polish Yearbook of International Law. 2020. Vol. 40. Pp. 131-149.

¹³ Updates: Terms of Service. URL: <https://policies.google.com/terms/archive?hl=en-US>

¹⁴ Updates: Privacy Policy. URL: <https://policies.google.com/privacy/archive?hl=en-US>

¹⁵ Політика конфіденційності. URL: <https://policies.google.com/privacy>

а також уточнено: частину інформації створюють або надають самі користувачі, а частину – збирає Google. Наприклад, пошукова система Google Scholar частково формує свою базу наукових публікацій самостійно.

В Політиці конфіденційності деталізуються відомості, які стають відомими внаслідок пошукової активності конкретного користувача¹⁶.

```
123.45.67.89 - 25/Mar/2003 10:15:32 -  
http://www.google.com/search?q=cars -  
Firefox 1.0.7; Windows NT 5.1 -  
740674ce2123e969
```

Рис. 1. Типовий запис у журналі про пошук за запитом «автомобілі»

Складовою стандартів конфіденційності Google є принципи щодо конфіденційності та безпеки, в основі яких лежить обов'язок поважати конфіденційність користувачів. Google зобов'язується виконувати наступні обов'язки по відношенню до користувачів:

- повідомляти, які саме дані підлягають збору та для чого;
- не продавати особисту інформацію про користувачів;
- посилювати вбудовані технології безпеки для виявлення загроз і захисту.

Своєю чергою, користувачам гарантуються права керувати даними, пов'язаними з ними, тим самим реалізуючи права на приватність, а також переглядати, завантажувати, переносити та видаляти ці дані (право бути забутими)¹⁷.

Загальні положення та умови Google показують, що додатково до права на приватність, а також поваги до конфіденційності користувачів, політика корпорації в процесі реалізації повинна відповідати принципу захисту прав інтелектуальної власності в Інтернеті та принципу безпечного цифрового середовища¹⁸. Важливу роль в корпоративних правилах щодо інтелектуальних прав відіграє політика YouTube, що розроблена з врахуванням прогресивних практик охорони прав на цифровий контент. Так, інструмент Content ID сканує відеоролики, які завантажуються до бази, на предмет того, чи не порушують вони інтереси правовласників. Правила YouTube надають можливість авторам дозволити використовувати свій контент іншим особам (ліцензія Creative Commons)¹⁹.

Політика Google передбачає право на безпечне цифрове середовище, яке має двійну природу: по-перше, гарантує безпеку особи, яка вимагає боротьби

¹⁶ Конфіденційність та умови. URL: <https://policies.google.com/privacy/key-terms#toc-terms-server-logs>

¹⁷ Наші принципи щодо конфіденційності та безпеки <https://safety.google/intl/uk/principles/>

¹⁸ Загальні умови та положення Google. URL: <https://policies.google.com/terms?hl=uk>

¹⁹ Авторські права й керування правами. URL: <https://support.google.com/youtube/topic/2676339>

з введенням в оману, шахрайством, протиправним видаванням себе за іншу особу, наклепом, цькуванням, агресивними діями, переслідуванням інших осіб; по-друге, посилює технічну безпеку – «не перешкоджати роботі сервісів, не шкодити їм і не порушувати їх правила»²⁰.

3. У чому полягали претензії до Google з приводу збору даних

Однією з найвідоміших у судовій практиці за участю Google є справа *Lloyd v Google LLC*. Під час її розгляду британськими судами піднімалось питання порушення права на приватність щодо великої кількості осіб. Ініціатором звернення до суду став Річард Ллойд, який вважав, що корпорація Google як контролер даних не виконувала свої зобов'язання по відношенню до понад 4 мільйонів осіб, які користувались iPhone в 2011-2012 рр. Корпорація Google використовувала сторонній збір даних про користувачів в обхід налаштувань у браузері Safari з комерційною метою. Несанкціонований збір інформації про користувачів, а саме – про те, які веб-сайти вони переглядали та в яких місцях вони перебували без згоди останніх – став серцевиною претензій.

За оцінками Google, збір даних проводився у повній відповідності з політикою конфіденційності, на яку користувачі погоджувалися добровільно. Послуги корпорації Google надавались (та надаються) на умовах, визначених у засадничих документах, охарактеризованих вище. Таким чином, порушення права на приватність не було. Разом з тим, на думку представників корпорації, подання представницького позову в даній ситуації є необґрунтованим. Наявність «однакового інтересу», який є передумовою для позову масового характеру, ставилась під сумнів.

Позовні вимоги формувались на підставі розділу 13 Акта про захист даних 1998 року (DPA 1998), зокрема стосовно того, що користувачі втратили можливість керувати особистою інформацією. При вивченні справи Верховним судом Великої Британії фокус уваги був зосереджений на двох аспектах: по-перше, наскільки доцільно ставити питання про відповідальність Google як контролера даних, якщо це не призвело до матеріальної шкоди; по-друге, чи вправі позивач на підставі представницького позову вимагати однакової компенсації для такої великої кількості осіб.

Суд у 2021 р. виніс остаточне рішення на користь відповідача, підтримавши аргументацію щодо необхідності наявної матеріальної шкоди. Не було знайдено вагомих причин для визнання факту її заподіяння і, як випливає з рішення, Суд не мав встановлювати факт чи відсутність факту матеріальної шкоди, яку зазнали власники iPhone, якщо самі вони не надали відповідних підтверджень.

Також Суд зазначив, що самі по собі представницькі позови є інструментом захисту порушених прав. Водночас, такі позови в подібних випадках повинні подаватись, коли кожен має підставу до подання, а розмір індивідуально розрахованої заподіяної шкоди буде однаковим²¹.

²⁰ Загальні умови та положення Google. URL: <https://policies.google.com/terms?hl=uk>

²¹ *Lloyd (Respondent) v Google LLC (Appellant)*. URL: <https://www.supremecourt.uk/cases/uksc-2019-0213.html>

Інша важлива справа, яка має багато спільного з попередньою, була подана до американського суду у 2020 р. і відома як справа *Brown et al v Google LLC et al*. Вона досі перебуває в процесі розгляду. Позивачі звернулися до суду через ймовірний збір Google персональних даних, коли вони переглядали веб-сайти в анонімному режимі. Вони заявили про те, що, як і велика кількість інших американців, використовували свій браузер Chrome у «режимі приватного перегляду». Суть претензій полягала в тому, що Google збирає дані та використовує цю інформацію, не надавши можливості користувачам відмовитися. Корпорація Google нібито не попереджувала, що навіть в режимі інкогніто можливий збір даних.

Відзначимо, що при розгляді справи було конкретизовано, яка сама особиста інформація може стати відомою корпорації Google навіть тоді, коли перегляд веб-сайтів відбувається в анонімному режимі: історія знайомств, інтимні вподобання та/або орієнтація, політичні чи релігійні погляди, плани подорожей, особисті плани на майбутнє (наприклад, купівля обручки)²². Так само було заявлено про те, що засоби Google Analytics, Google Ad Manager тощо пов'язані зі збором даних.

Досліджуючи обставини справи, Суд вивчав 5 документів, що визначають політику Google стосовно цифрових прав, насамперед приватності. Крім Політики конфіденційності, яка становить собою найважливішу складову правил Google, що доповнювалась веб-сторінку під назвою «Шукати та переглядати конфіденційно», було враховано інформаційні ресурси, що присвячені браузеру Chrome (повідомлення про конфіденційність Chrome, веб-сторінку під назвою «Як працює приватний перегляд у Chrome» та заставку в режимі інкогніто)²³.

Матеріали судових справ *Lloyd v Google LLC* та *Brown et al v Google LLC et al* свідчать про те, що процедури Google щодо політики в сфері цифрових прав не є однозначними у своїх правових оцінках. Сукупність правил на основі Політики конфіденційності та Загальних положень та умов, незважаючи на свій фрагментарний характер та неформалізований зміст, призначена для захисту даних про користувачів та забезпечення їхньої можливості керувати такими даними. Водночас, реалізація політики показує, що навіть в режимі інкогніто, коли повинен гарантуватись приватний перегляд, збір даних таки відбувається. Згодом вони можуть використовуватись в комерційних цілях.

Аналіз правил корпорації Google показує, що право на приватність визнається як основоположне в умовах цифрових трансформацій. Разом з тим, захист персональних даних не охоплює охорону інформації, яка пов'язана з особою, хоча й не дає можливості її ідентифікувати. А отже, крім права на приватність, є сенс використовувати формулювання «право на конфіденційність в Інтернеті».

²² *Brown v. Google LLC*. URL: <https://casetext.com/case/brown-v-google-llc>

²³ Content Details. *Brown et al v. Google LLC et al*. URL: https://www.govinfo.gov/app/details/USCOURTS-cand-5_20-cv-03664/summary

Контекст Політики конфіденційності демонструє те, що для Google важливо повідомляти користувачів про види інформації, яка підлягає збору, а також не передавати її третім особам. Виходячи зі змісту політики, можемо відзначити те, що акцентуються цифрові інтелектуальні права, а також право на безпечне цифрове середовище. Крім того, гарантується можливість видалити дані, що є наріжним каменем права бути забутим (рішення у справі *Google Spain v AEPD and Mario Costeja Gonzalez*).

ВИСНОВКИ

Результати дослідження дозволяють узагальнити чинники, які впливають на захист цифрових прав, враховуючи політику та процедури корпорації Google по відношенню до права на приватність. Зміст права на приватність охоплює захист особистої інформації або персональних даних. Водночас, стан речей показує, що охорони потребують й відомості про людину, які не є персональними даними в законодавчому розумінні, однак, мають відношення до приватності – перегляд веб-сайтів, список місць, які вона відвідала та ін. (право на конфіденційність в Інтернеті).

Одним з ключових чинників, який впливає на захист цифрових прав корпорацією Google, є наявний стандарт щодо прав людини, який сформувався від моменту прийняття Загальної декларації 1948 р. та продовжує вдосконалюватись (Європейська декларація про цифрові права та принципи 2022 р.). Відзначимо, що Google було створено відповідно до права США, яке встановлює нормативні основи для діяльності корпорації. Високий рівень демократії та повага до прав людини відображається в тому, як сприймають цифрові права в політиці провідних цифрових гігантів світу.

Цифрові трансформації, впровадження інноваційних технологій є підґрунтям до забезпечення дотримання цифрових прав, які розглядаються або як нові способи реалізації фундаментальних прав, або як цілком нові права людини – окрема категорія або доповнення у тих категоріях, які існують. В умовах цифрових трансформацій політика корпорації Google є дуже прогресивною та прозорою. Хоча формулювання правил відрізняються від традиційних правових документів, намір роз'яснити користувачам сервісів їхні права та здійснювати свої дії відповідно до проголошених положень сприяє забезпеченню цифрових прав.

На основі аналізу Політики конфіденційності та Загальних умов та положень з'ясувалось, що до переліку цифрових прав, крім споріднених з приватністю (право бути забутим, право на захист персональних даних тощо), належать й цифрові інтелектуальні права, й право на безпечне цифрове середовище.

Вивчення судових справ *Lloyd v Google LLC* та *Brown et al v Google LLC et al* розширює перелік чинників, які впливають на захист цифрових прав, двома юридичними факторами: взаємозв'язком збору даних та заподіяною матеріальною шкодою, а також вдосконаленням процедурних механізмів позовних претензій.

Водночас, ще одним чинником особливої важливості, який породжує різну етичну оцінку, є отримання прибутку, що стимулює корпорацію до того, аби надавати рекламні послуги та формувати бажані цільові аудиторії на основі зібраних даних. В політиці Google головним мотивом, що виправдовує збір даних, названо підвищення якості послуг.

АНОТАЦІЯ

Розділ присвячується проблемі захисту цифрових прав, яка розглядається в контексті політики та процедур цифрового гіганта Google. Автори узагальнюють теоретичні підходи до розуміння цифрових прав та їхнього співвідношення з фундаментальними правами людини. Охарактеризовано правила щодо приватності у фрагментарних та неформалізованих за змістом джерелах політики корпорації Google. На прикладах справ *Lloyd v Google LLC* Google та *Brown et al v Google LLC et al* показано, що при реалізації політики може мати місце несанкціонований збір даних, навіть в режимі приватного перегляду. Відзначено, що, крім права на приватність, Google сприяє розвитку таких цифрових прав, як: право на конфіденційність в Інтернеті, право бути забутим, інтелектуальні права, а також право на безпечне цифрове середовище. Автори визначаються чинники, які впливають на захист цифрових прав через призму політики та процедур корпорації Google щодо приватності. Особливе значення серед них мають міжнародні стандарти в сфері прав людини та підвищення якості послуг Google, на яке може бути покладена роль евфемізму для отримання прибутку.

Література:

1. Content Details. *Brown et al v. Google LLC et al*. URL: https://www.govinfo.gov/app/details/USCOURTS-cand-5_20-cv-03664/summary
2. *Brown v. Google LLC*. URL: <https://casetext.com/case/brown-v-google-llc>
3. Facebook users, stats, data and trends. URL: <https://datareportal.com/essential-facebook-stats>
4. Hachkevych A. What Do «Cross-Currents» Mean in International Law: From Albert Venn Dicey to Ludwik Ehrlich. Some Remarks on Fragmentation. *Polish Yearbook of International Law*. 2020. Vol. 40. Pp. 131-149.
5. *Lloyd (Respondent) v Google LLC (Appellant)*. URL: <https://www.supremecourt.uk/cases/uksc-2019-0213.html>
6. Razmetaeva, Yu., Barabash, Yu., Lukianov, D. The Concept of Human Rights in the Digital Era: Changes and Consequences for Judicial Practice. *Access to Justice in Eastern Europe*. 2022. № 3. С. 41-56.
7. Terms of Service. URL: <https://policies.google.com/terms?hl=en-US>
8. Teruel Lozano G. Fundamental rights in the digital society: towards a Constitution far the cyberspace. *Revista Chilena de Derecho*. 2019. Vol. 46, No. 1. P. 301-315.
9. Updates: Terms of Service. URL: <https://policies.google.com/terms/archive?hl=en-US>

10. Updates: Privacy Policy. URL: <https://policies.google.com/privacy/archive?hl=en-US>
11. Wise J. 32 Key Google Search Statistics in 2023. URL: <https://earthweb.com/google-search-statistics/> <https://earthweb.com/google-search-statistics/>
12. Авторські права й керування правами. URL: <https://support.google.com/youtube/topic/2676339>
13. Загальні умови та положення Google. URL: <https://policies.google.com/terms?hl=uk>
14. Конфіденційність та умови. URL: <https://policies.google.com/privacy/key-terms#toc-terms-server-logs>
15. Наші принципи щодо конфіденційності та безпеки <https://safety.google/intl/uk/principles/>
16. Політика конфіденційності. URL: <https://policies.google.com/privacy>
17. Правила Analytics. URL: <https://support.google.com/analytics/answer/4597324?hl=uk>
18. Правила Google Ads. URL: <https://support.google.com/adspolicy/answer/6008942?hl=uk>
19. Програмна політика Gmail. URL: <https://www.google.com/intl/uk/gmail/about/policy/>
20. Разметаєва Ю. С. Цифрові права людини та проблеми екстериторіальності в їх захисті. *Право та державне управління*. 2020. № 4. С. 18-23.
21. Сухорольський П. Право бути забутим у правовій системі Європейського Союзу: реалії, проблеми та перспективи. *Наука міжнародного права на рубежі століть. Тенденції розвитку та трансформації: спеціальне видання наукових статей*. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2016. С. 90–101.
22. Ямненко Т., Місько Д. Розвиток цифрових прав в Україні. *Юридичний вісник*. 2022. № 4 (65). С. 101-106.

Information about the authors:

Hachkeyvych Andrii Oleksandrovyeh,

Candidate of Legal Sciences, Associate Professor,
Associate Professor at the Department of International Information
Lviv Polytechnic National University
12, Stepan Bandera str., Lviv, 79013, Ukraine

Khomyn Viktoriia Andriivna,

Undergraduate Student of the Educational Program of International Information
Lviv Polytechnic National University
12, Stepan Bandera str., Lviv, 79013, Ukraine